

En hyllest til hva vi ser langs stiene:

PORTRETTER

Foto: Erling Okkenhaug

"STI FOR ØYE"

Utstilling på Fossnes i april - åpning palmesøndag 10.april kl 13.00

Sprekker i overflaten

I en utstilling med nonfigurative bilder er det alltid én som sier – eller hvisker: «Ser du ansiktet der?» Blir det overhørt av én med kulturell kapital, er det ikke usannsynlig at han – det er gjerne en hann – himler diskret med øynene og smiler innforstått til sin ledsager. Med kulturell kapital følger gjerne en overbevisning om at nonfigurativ kunst er mer avansert og krevende enn forestillende kunst. Og det gjelder jo å markere at man er på høyde med sin avanserte innsikt. Kanskje gjør man klokest i å tie om hva noe «ligner» når både snusfornuft og kulturell dannelse forteller at det ikke skal forestille noe – det er det det er! Presidenthodene i Mount Rushmore kan alle se; den som ser ansikter i en tilfeldig fjellvegg må være en enkel sjel eller ha en skrue løs.

Skulle du være en av dem, bør du altså holde det for deg selv; man skryter ikke av sine mentale defekter. For det dreier seg jo om en mislykket sansning – vi snakker om å innbille seg ting og «se syner». Hallusinasjoner av denne typen ble først omtalt av en tysk psykiater for 150 år siden; han kalte fenomenet *pareidoli*. På 1890-tallet foreslo den franske psykologen Alfred Binet – pionér på intelligensforskning – at man kunne bruke blekkflekker for å studere den slags «ufrivillig fantasi». Teknikken ble etter hvert perfektionert av den sveitsiske psykiateren Hermann Rorschach; de berømte testene han utviklet er fortsatt populære.

I våre dager, etter hvert som «virkelighet» og «sannhet» er blitt mer svevende begreper, er det blitt vanlig å betrakte sansning og persepsjon generelt som «løst kontrollerte hallusinasjoner» eller «tentative projeksjoner». Hvis den spesielle formen for fantasi vi snakker om – *pareidoli* – bare var en feilfunksjon, ville den vært luket bort av evolusjonen. Det er gode grunner til at mennesket har en spesielt følsom «radar» for ansikter – blikk og fysiognomi kan ofte gi livsviktig informasjon: Venn eller fiende? Redd eller truende? Falsk eller oppriktig? Måling av relevant hjerneaktivitet tyder på at et «fantasi-ansikt» manifesterer seg i bevisstheten like spontant som et reelt ansikt, og dertil komplett med personlig karakter og psykologiske egenskaper.

Vi er alle medskapere av verden; en aktiv søkemotor og innebygde filtre bestemmer hva vi ser og legger merke til. Det kreative bidragets innhold og form varierer fra individ til individ og mellom kulturer, men er ikke mer uforståelig for andre enn et intuitivt kroppsspråk. Leonardo da Vinci beskrev – for 500 år siden – hvordan ansikter, skikkelser, landskaper og hele scener kommer til syne i vegger og murer med uregelmessige mønster og flekker, eller i forskjellige steinsorter. Theodor Kittelsen sverget som kjent på at han hadde sett både tusser og troll. Vi er i godt selskap når vi – iallfall tidvis! – ser forbi tingenes pålydende og isteden åpner for et poetisk og medskapende blikk på verden.

Frank Høifødt - Desember 2021

ØYE FOR ANSIKTER: Fotograf Erling Okkenhaug gleder seg til å vise fram mange av «ansiktene» han har tatt bilder av. Utstillingen «Portretter» kan du oppleve på Fossnes.

FOTO: PRIVAT

– Jeg har stor glede av å bruke fantasien

Har blikk for steinansikter

Erling Okkenhaug har hele livet fanget motiver som har tvunget seg fram i naturen. Innimellom dukker det også opp kjendiser. Døm selv!

TOM ERIK RØNNINGEN
tom.erik.ronningen@tb.no

– Jeg har fotografert siden jeg var barn, og har alltid hatt sansen for å fange motiver som har tvunget seg frem i naturen, sier 71-åringen – som nå er aktuell med en steintøff utstilling på Fossnes, som åpner paldesøndag.

Fantasifigurer

Etter hvert skjønner han hvor den store lidenskapen kom fra.

– På slektsgården i Trøndelag var det tradisjon å samle røtter, vridde furugreiner og steiner med spesielle former, som kunne ligne noe. Det var et eventyr for meg å fabulere videre med disse

fantasifigurene i feriene.

Nå gleder 71-åringen seg til å vise publikum 40 utvalgte bilder.

– Det er med glede jeg har takket ja til en invitasjon fra billedgalleriet på Fossnes om å stille ut mine portretter fanget i stein og fjell. Noen ganger byr naturen på kunst av seg selv. Det er bare å se, forteller han og nevner spesielt ett bilde;

– Dette er jo Kong Harald, sier han entusiastisk.

– Vil inspirere

Utstillingen blir vist på galleriet til «Sti For Øye» på Fossnes ut april, og åpner den 10. april. Og valg av sted for utstilling er ikke helt tilfeldig. For utenfor utstillingslokalet går den etter hvert så berømte opplevelseshstien «Sti For Øye», der det er plassert ut kunstverk og installasjoner i naturen.

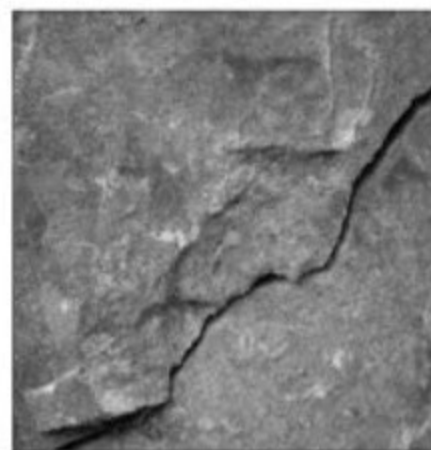
– Det er spesielt hyggelig å ha utstillingen på Fossnes fordi jeg siden starten har vært rådgiver for «Sti For Øye», dette flotte kunstprosjektet i Vestfoldskogen.

Derfor er dette også det mest naturlige stedet å ha denne utstillingen i hele Norge. Saken er jo den at alle mennesker kan se mine bilder og selv få assosiasjoner. Den kreativiteten har vi alle. Jeg håper med denne utstillingen å kunne inspirere andre mennesker til å se figurer, skikkelser og ansikter i naturen. Rett og slett oppdage sin egen kunst, om det er i barken på trær, i steiner, eller naturen som sådan, sier han.

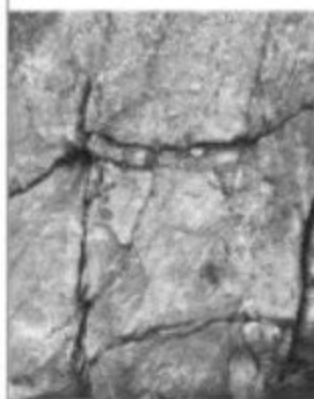
Har glede av fantasien

Flere av bildene er tatt på Tjøme og Nøtterøy. Han har valgt å dedikere fotoutstillingen til Theodor Kittelsen, som han mener var den i norsk billedkunst som virkelig lærte oss å se skikkelser i naturen.

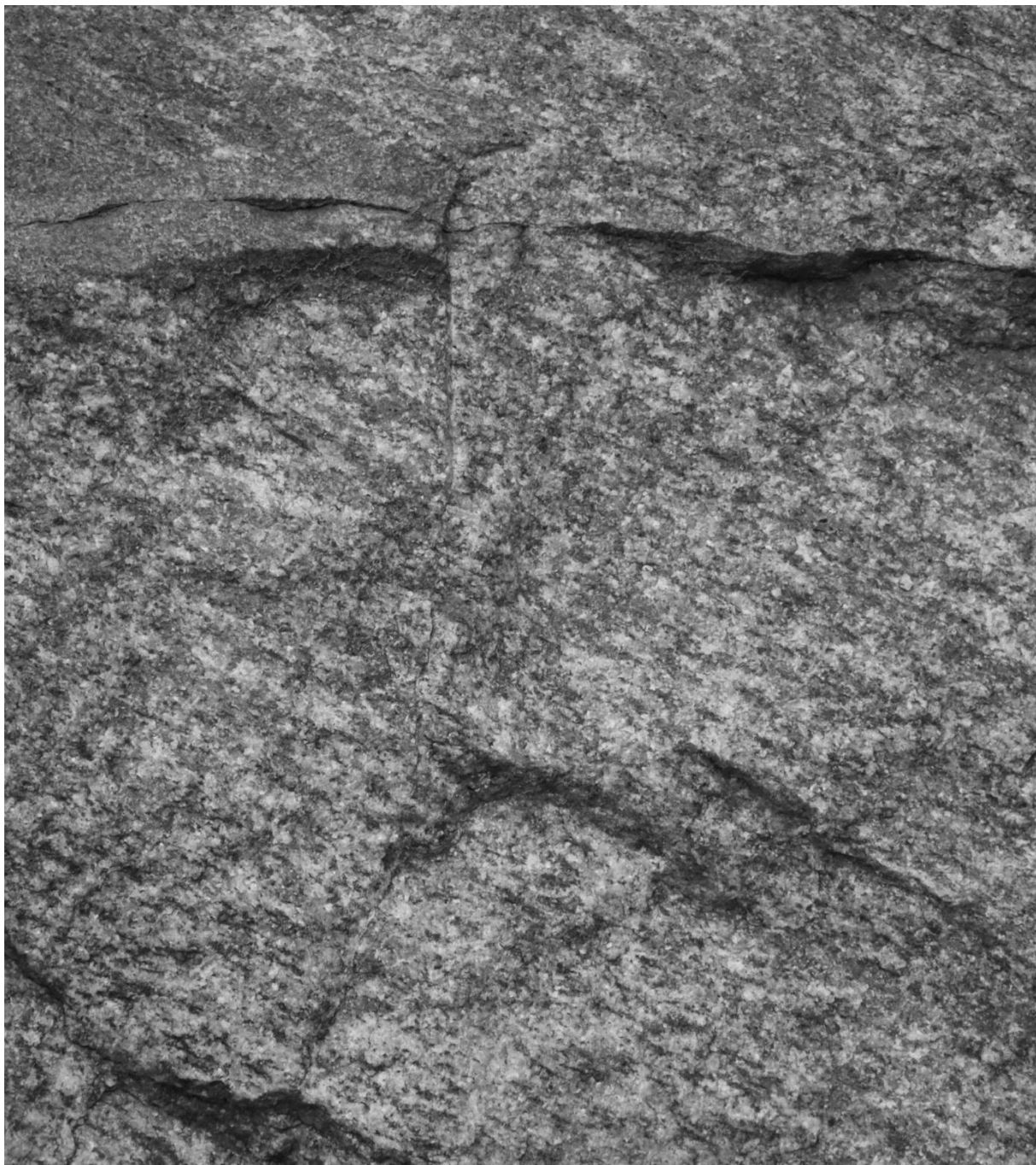
– Jeg har stor glede av å bruke fantasien. Flere av bildene er nesten som karikaturtegninger av kjente mennesker å regne. En god del mennesker vil trolig se litt annerledes på naturen når de er ute å går etter å ha vært på utstillingen, mener Okkenhaug.

KONGE: Fotograf Erling Okkenhaug mener han her har fanget et steinaktig portrett av Kong Harald. Ser du det samme som fotografen?
FOTO: ERLING OKKENHAUG

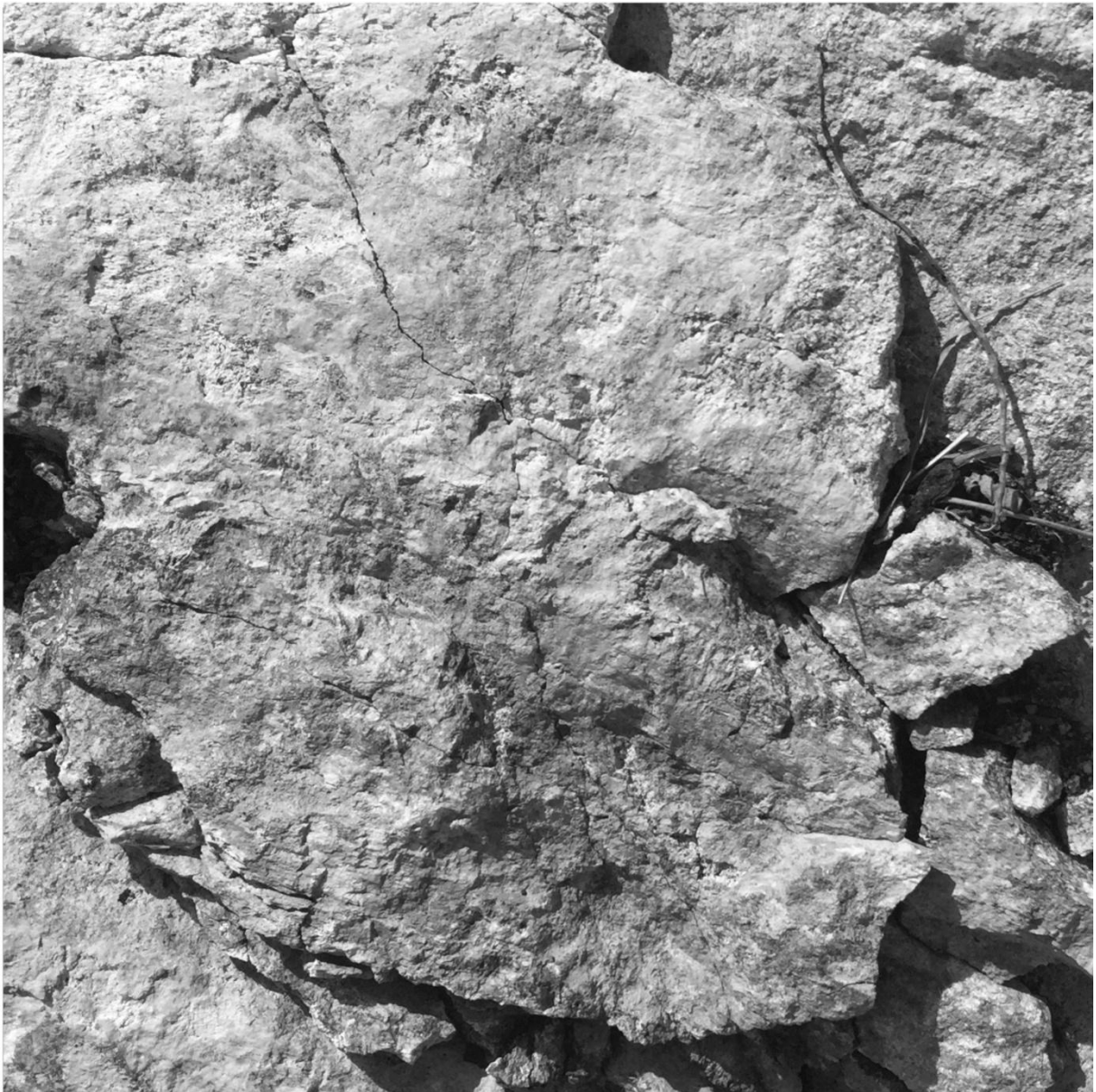
FJES: Utstillingen «Portretter» er en hyllest til hva vi ser langs stiene, opplyser fotografen.
FOTO: ERLING OKKENHAUG

1 270x270mm

2 360x455mm

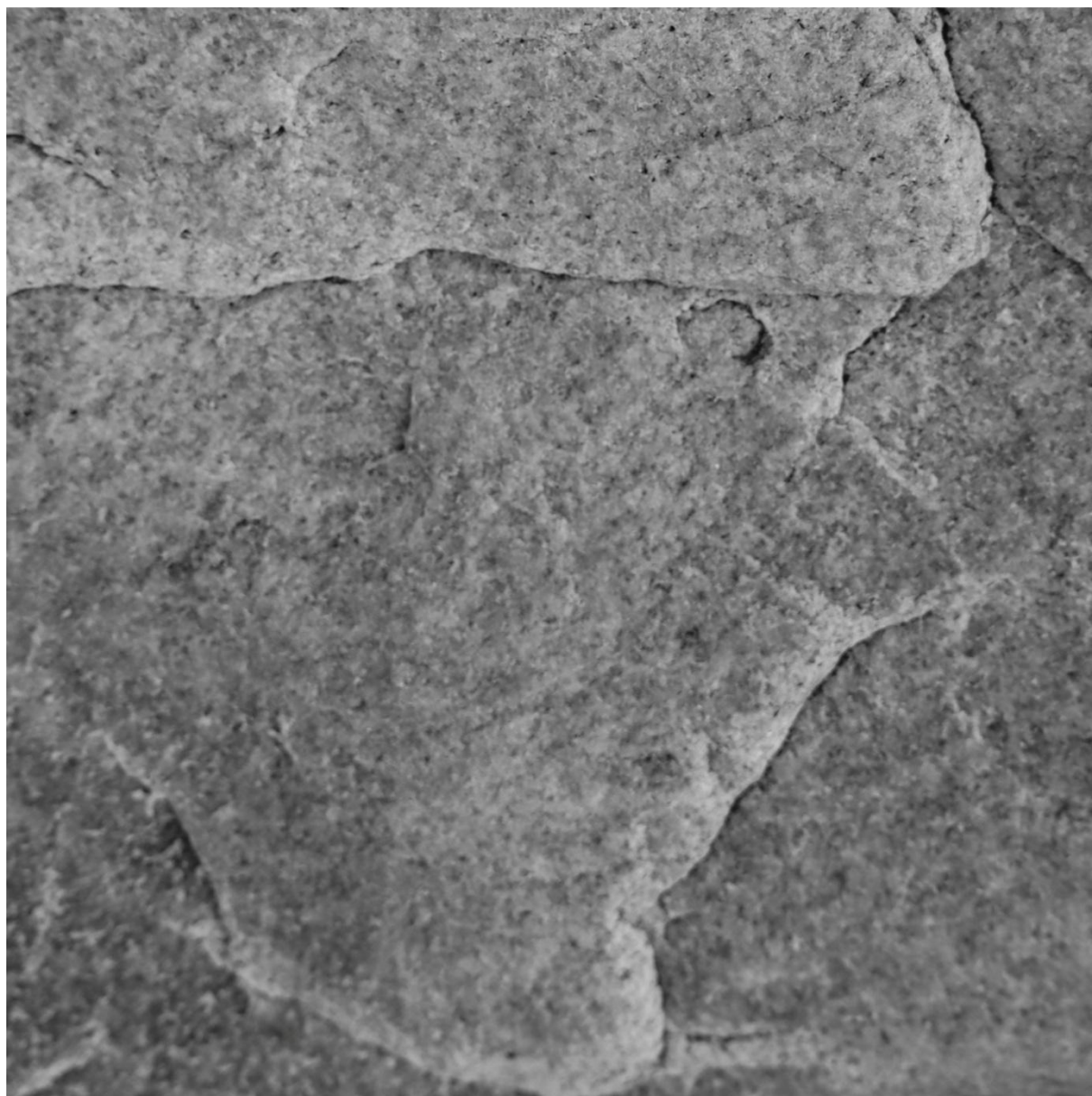
3 270x270mm

4 360x455mm

5 270x270mm

6 270x270mm

7 270x270mm

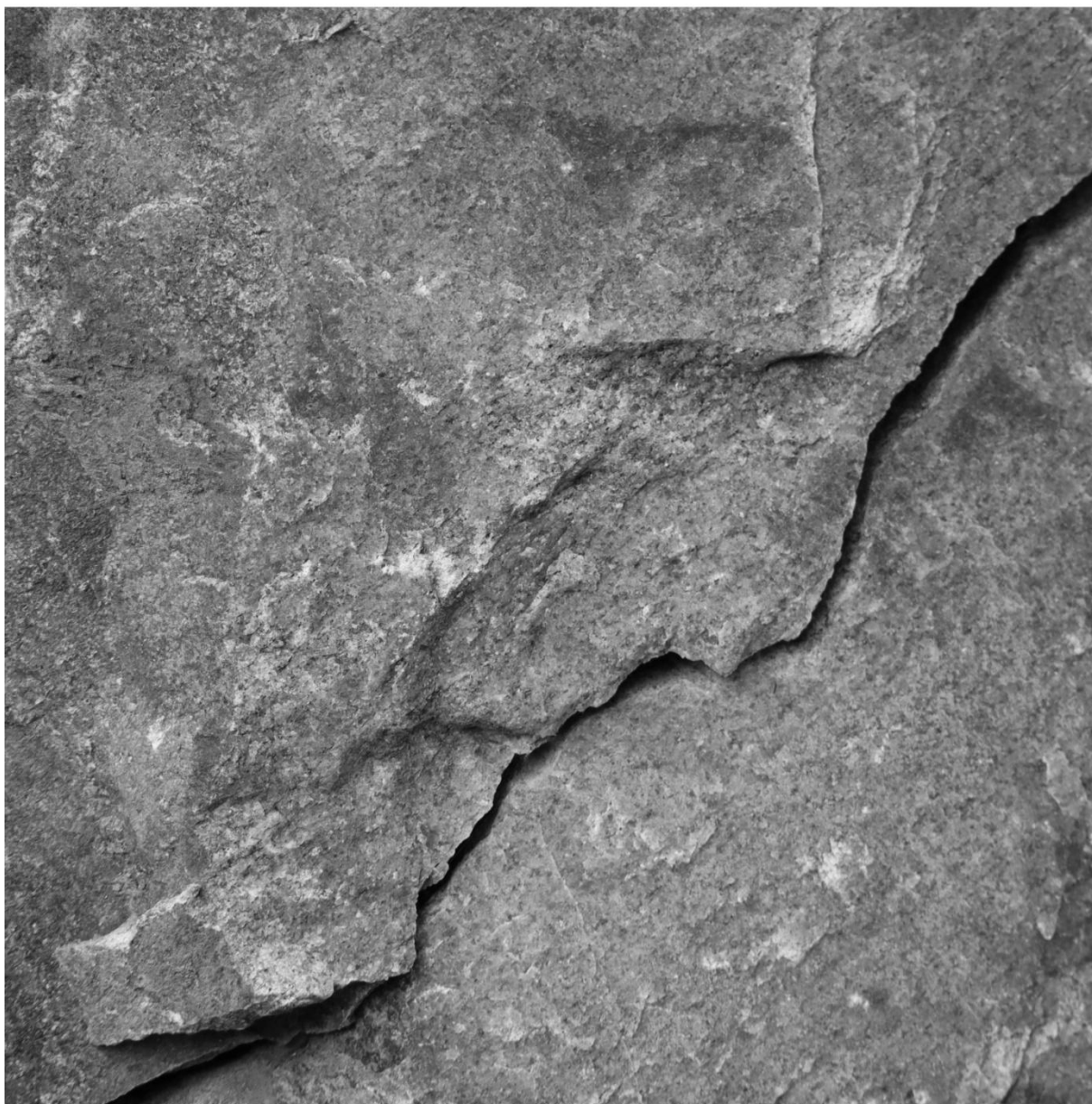
8 270x270mm

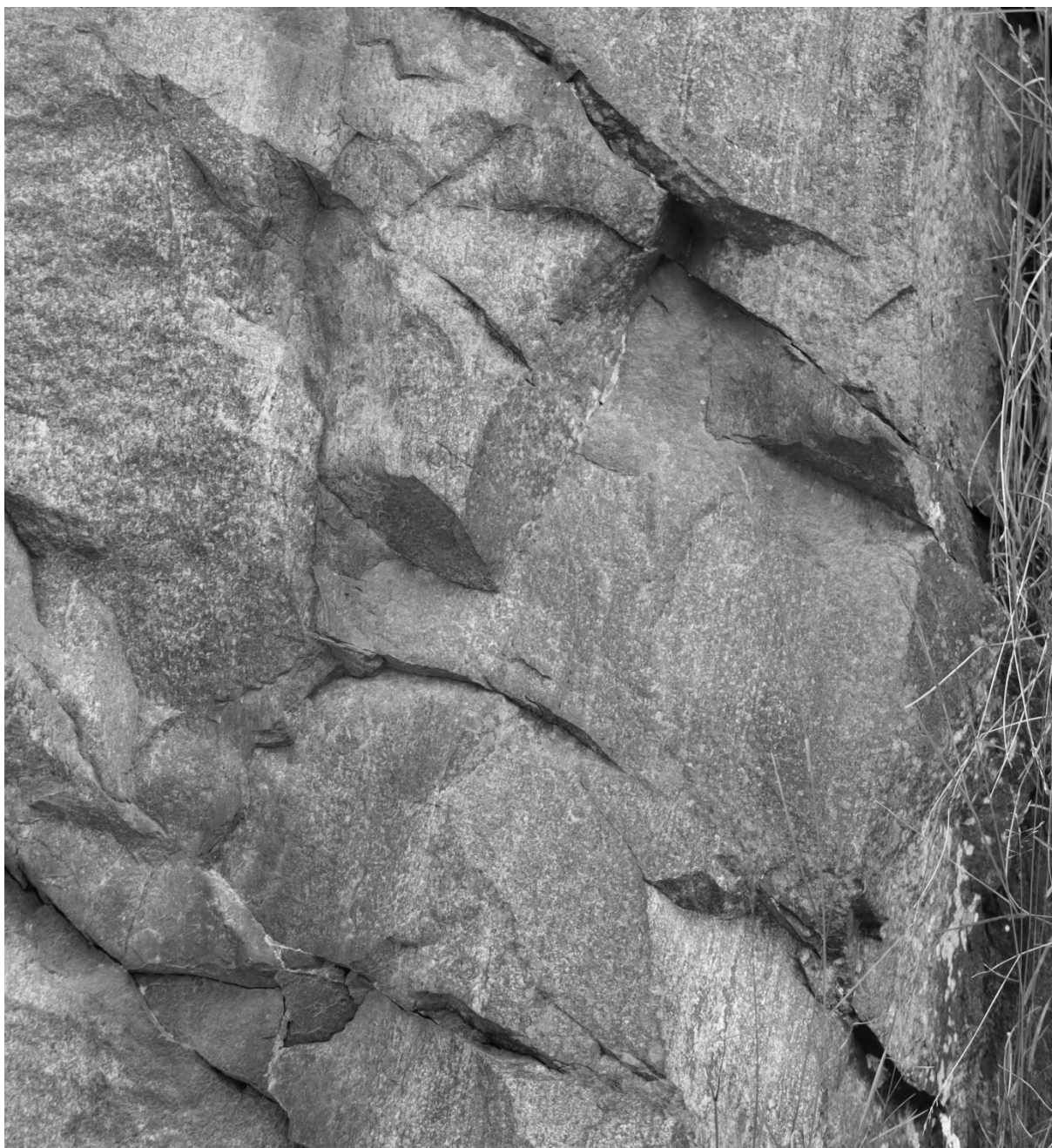
9 360x455mm

10 360x455mm

11 270x270mm

12 270x270mm

13 270x270mm

14 360x455mm

15 360x455mm

16 360x455mm

17 360x455mm

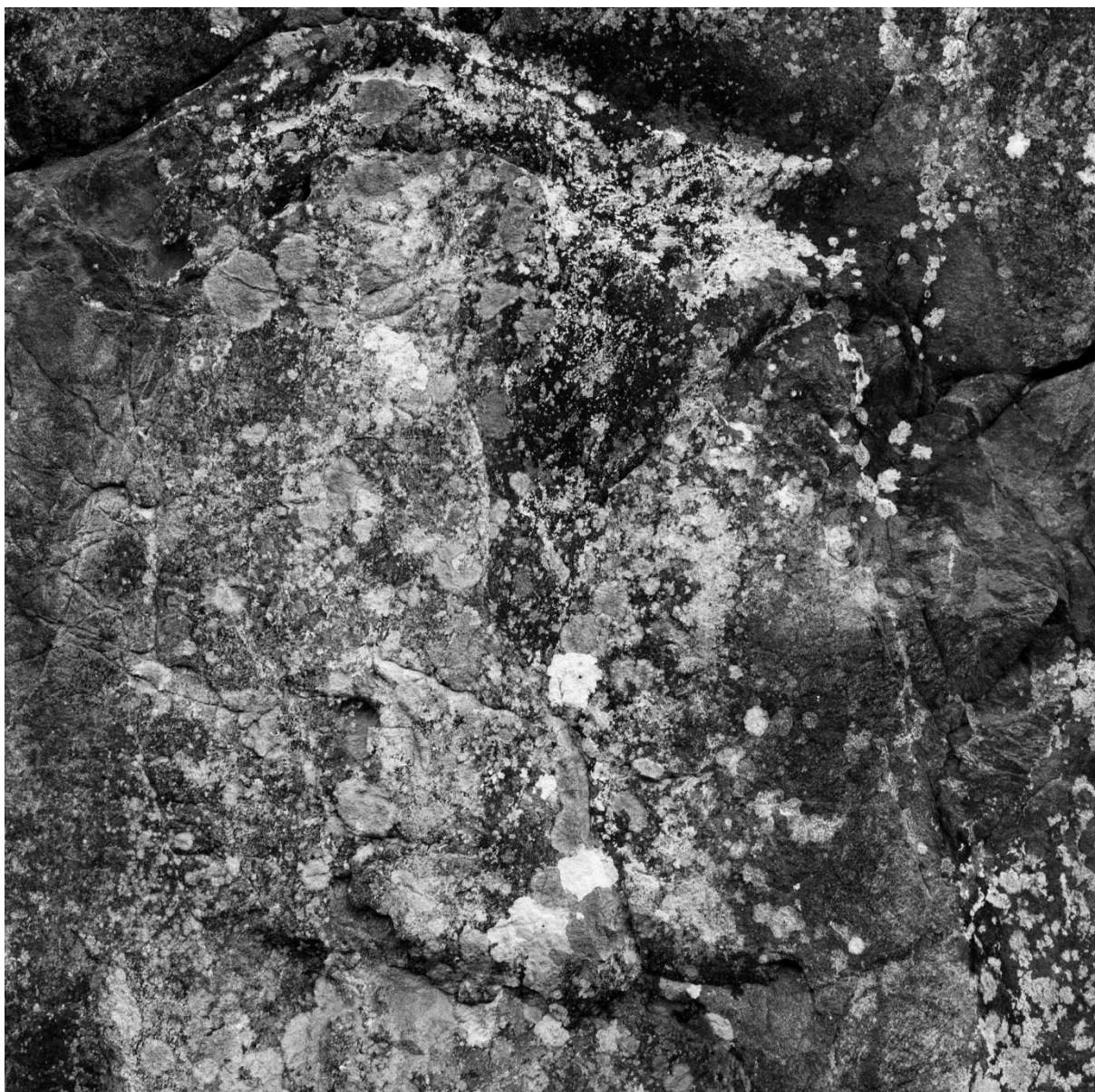
18 360x455mm

19 360x455mm

20 360x455mm

21 270x270mm

22 270x270mm

23 360x455mm

24 270x270mm

25 360x455mm

26 270x270mm

27 360x455mm

28 360x455mm

29 270x270mm

30 360x455mm

31 360x455mm

32 270x270mm

33 360x455mm

34 270x270mm

35 360x455mm

36 360x455mm

Erling Okkenhaug om portrettutstillingen på Sti for Øye:

Jeg har fotografert siden jeg var barn og har alltid hatt sansen for å fange motiver som har tvunget seg frem i naturen. Senere har jeg forstått hvor denne lidenskapen kommer fra. På slektsgården i Trøndelag var det tradisjon å samle røtter, vridde furugreiner og steiner med spesielle former som kunne ligne noe. Det var et eventyr for meg å fabulere videre med disse fantasifigurene i feriene.

Det er med glede jeg har takket ja til en invitasjon om å stille ut mine portretter fanget i stein og fjell på billedgalleriet på Fossnes. Særlig hyggelig er det fordi jeg siden starten har vært rådgiver for Sti For Øye - dette flotte kunstprosjektet i Vestfoldskogen. Noen ganger byr naturen på kunst av seg selv. Det er bare å se.

Jeg har valgt å dedikere fotoutstillingen til Theodor Kittelsen. Han var den i norsk billedkunst som virkelig lærte oss å se skikkelser i naturen.

Det står en byste av Theodor Kittelsen i Kragerø

Foto: Jimmy aasen

"Kittelsen hentet inspirasjon fra den norske folkekulturen til sine utallige eventyrillustrasjoner og naturskildringer. Han skapte avbildninger av mytiske skapninger som nøkk, troll, nisse og hulder, for deretter å plassere dem i et norsk **naturlandskap**.

Slik fremsto disse overnaturlige fantasivesenene nesten som jordnære, som om de virkelig fantes. Mange av arbeidene hans balanserer derfor i skjæringspunktet mellom natur og kultur – **Kittelsen** fortrollet **naturen**." ***Fra Store Norske Leksikon.***

Erling Okkenhaug (1951) er forfatter, fotograf, gallerist, forlegger og informasjonsrådgiver. Han er kanskje mest kjent som aktivist for human stedsutvikling over hele landet med tilnavn som "Containerdødaren" og "Sørlandsrefseren".

Erlings allsidige og mangfoldige virke er dokumentert her: <http://www.allgronn.org/historien>

Fra utstillingen i Bergsalen på Ramme

Foto: Jimmy Åsen

Erling Okkenhaug foran Henning Ellingsens byste av Theodor Kittelsen i Kragerø.

En nær Kittelsen-opplevelse

10. oktober åpner fotografen, «Sørlandsrefseren» med mer, Erling Okkenhaug fotoutstilling i billedgalleriet på Ramme i Hvitsten. Selv mener fotografen bildene er i Theodor Kittelsens ånd.

AV TORALF SANDÅKER

Det var gallerieier Petter Olsen som inviterte Okkenhaug til å stille ut disse portrettene i galleriet. Okkenhaug har valgt å dedikere foto-

utstillingen med portetter fanget i stein til kunstneren Theodor Kittelsen.

– Han var den i norsk billedkunst som virkelig lærte oss å se skikkelser i naturen, sier fotografen.

Erling Okkenhaug har fotografert siden han var barn og har alltid hatt sansen for å fange motiver i naturen som gir næring til tolkninger. Senere har han forstått hvor denne lidenskapen kommer fra.

– På slektsgården vår i Trøndelag var det tradisjon å samle røtter, vridde furugreiner og steiner

med spesielle former som kunne ligne noe. Det var et eventyr for meg å fabulere videre med disse fantasifigurene i feriene, sier han.

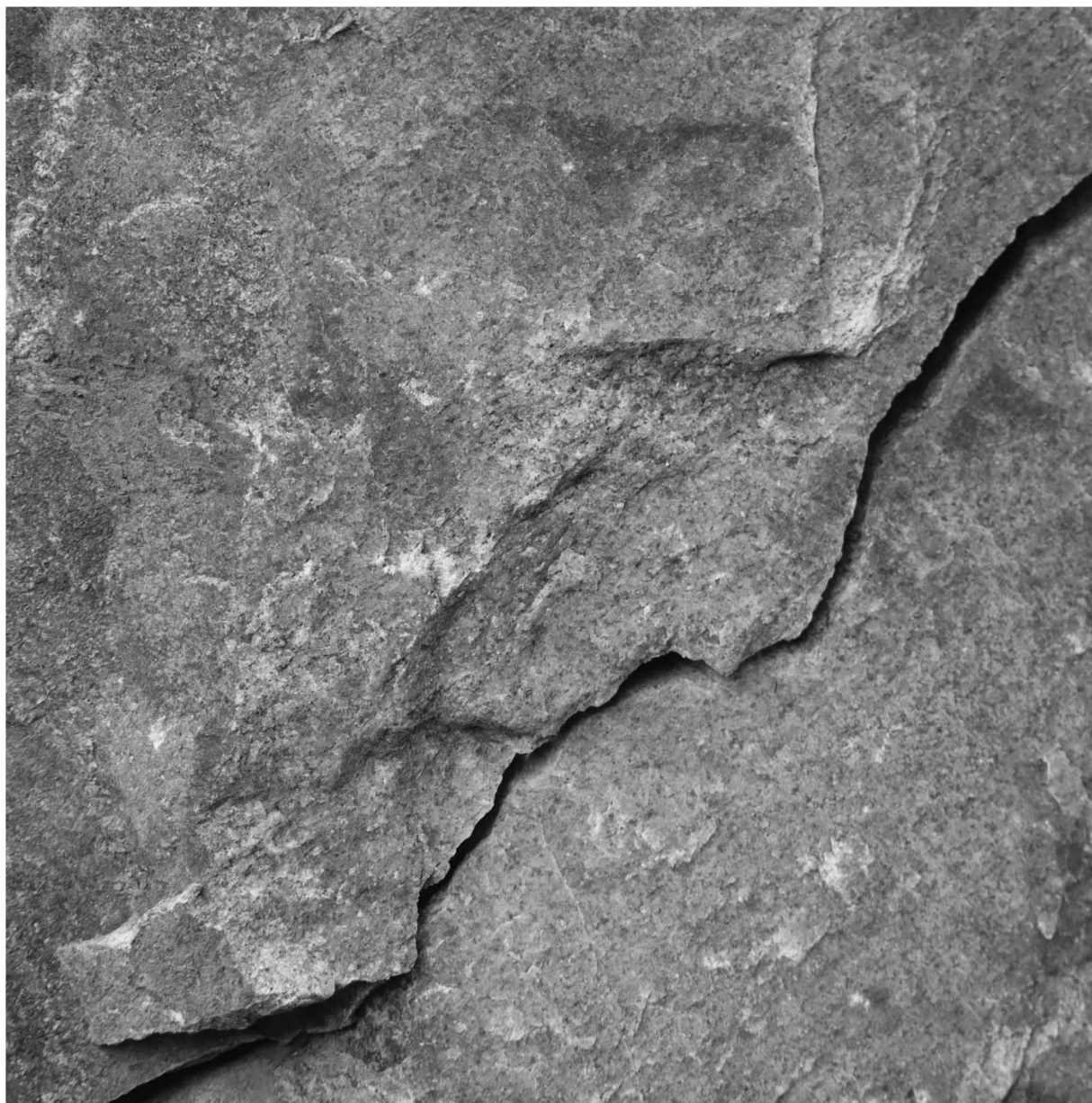
«Kittelsen hentet inspirasjon fra den norske folkekulturen til sine utallige eventyrillustrasjoner og naturskildringer. Han skapte avbildninger av mytiske skapninger som nøkk, troll, nisse og hulder, for deretter å plassere dem i et norsk naturlandskap. Slik fremsto disse overnaturlige fantasivesenene nesten som jordnære, som om de virkelig fantes. Mange av arbeidene hans

balanserer derfor i skjæringspunktet mellom natur og kultur – Kittelsen fortrollet naturen.»

Fra Store Norske Leksikon

Pareidoli er en betegnelse på det at tilfeldige sanseinntrykk blir oppfattet som meningsfulle fordi detaljer og former likner på noe annet. Vanlige eksempler er å se ansikter og figurer i flekker, bilder, gjenstander og naturformasjoner.

Okkenhaugs utstilling består av fotografier fra naturen; «stenansikter», der bildene i denne sammenhengen lett tolkes til å vise ansikter. Utstillin-

gen vises i Fjellsalen på Ramme Gaard fra 10. oktober. Fotomag bringer her et lite utvalg av Erling Okkenhaugs bilder som vises på utstillingen.

Ramme Billedgalleri i Hvitsten er en del av **Ramme kultursenter** i Vestby kommune mellom Drøbak og Son, ca. 40 minutter syd for Oslo. Her har investoren og kunstsamleren Petter Olsen bygget opp en kulturdestinasjon med hotell, spisesteder, galleri, gårdsdrift og parkanlegg. Bak hele etablissementet ligger en klar økologi- og bærekraftfilosofi, som Olsen selv har vært pådriver for.

Billedgalleriet åpnet dørene i juni i år, og er et

underjordisk anlegg som viser norske og utenlandske kunstnere året rundt. Hvitsten har vært hjemmet og arbeidsstedet til mange norske kunstnere, og var på slutten av 1800-tallet kjent som sommerparadiset til *Christianiabohemen*.

Edvard Munch kjøpte eiendommen Ramme i 1910, og bodde der til sin død i 1944. Skipsrederfamilien Olsen har også bodd på stedet i generasjoner, og Fred. Olsens yngre bror Petter Olsen har drevet Ramme Gaard med økologisk landbruk siden 1986.

Theodor Kittelsen kjøpte seg hus i Hvitsten 1892 og hadde en meget produktiv periode mens han bodde her.

Erling Okkenhaug (f. 1951) er forfatter, fotograf, gallerist, forlegger og informasjonsrådgiver. Han er kanskje mest kjent som aktivist for human stedsutvikling over hele landet med tilnavn som «Containerdødaren» og «Sørlandsrefseren». Mange vil kjenne igjen hans underfundige situa-

sjonsbilder av kongepudlene Sasha, Thira og Diva i møte med kjentfolk og dagliglivets mysterier. Han er også styremedlem i Stiftelsen Se.

Erling Okkenhaugs allsidige og mangfoldige virke som kreatør og aktivist er dokumentert her: <http://www.allgronn.org>

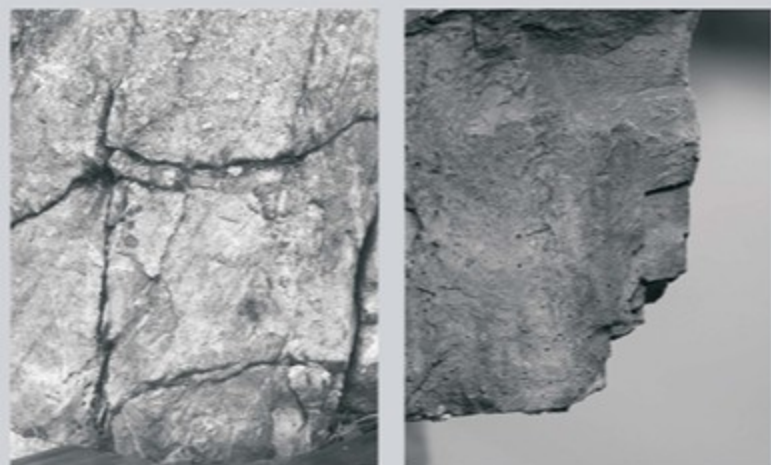
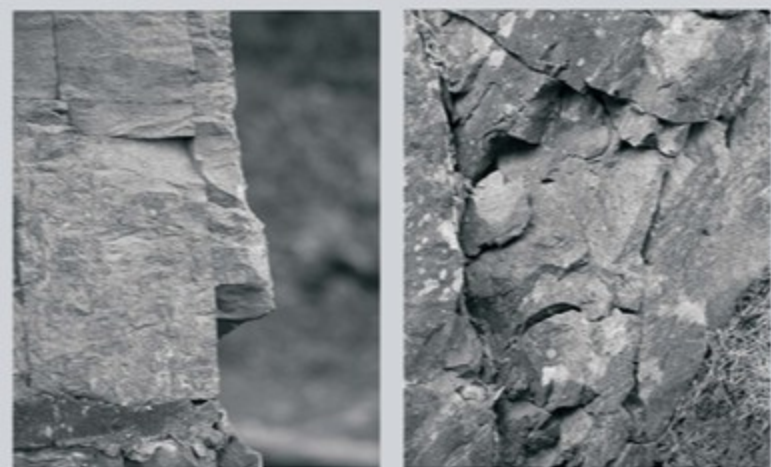
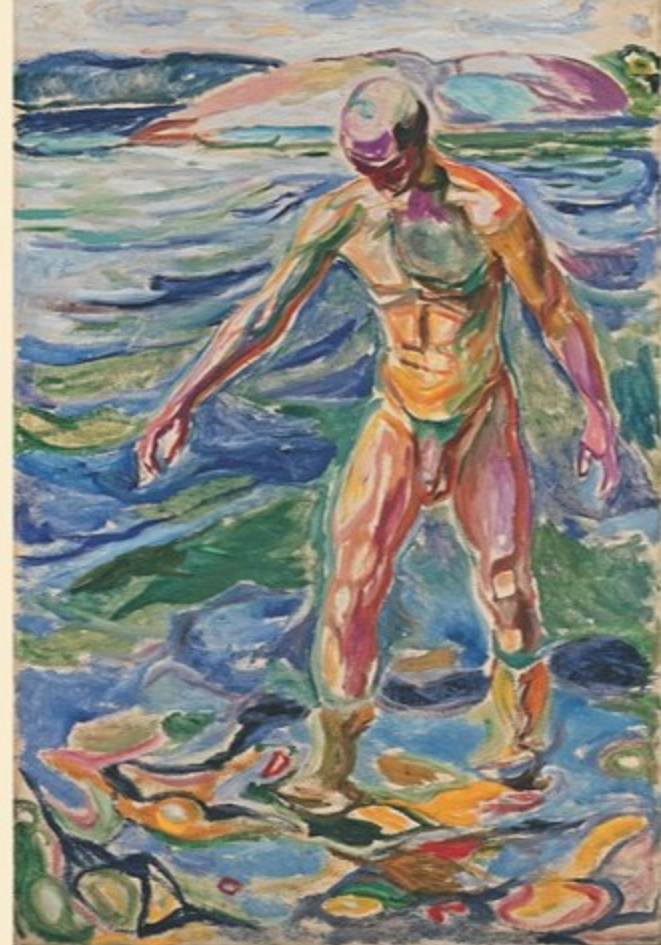
Alle fotografiene i denne artikkelen er © Erling Okkenhaug der ikke annet er oppgitt. Du kan se Erling Okkenhaugs bilder på [Instagram](#) eller følge ham på [Facebook](#).

Kultursenteret Ramme ligger ved Hvitsten, snaut 6 km vest for Vestbybrua over E6 syd for Oslo. Ramme kan også følges på [Instagram](#) og [Facebook](#).

RAMME BILLEDGALLERI PRESENTERER:

MUNCH BY THE FJORD WORK AND LEISURE

26. oktober - 19. desember 2021

EN HYLLEST TIL THEODOR KITTELSEN:

PORTRETTER

Foto: Erling Okkenhaug

UTSTILLING I BERGSALENE PÅ RAMME FRA 10.OKTOBER 2021

AKKURAT NÅ

Lomvi

Det var den dagen det regnet lomvi i hovedstaden. Altså den svart-hvite, pingvin-lignende fuglen som egentlig ikke klarer seg på land. Lomviregn skjer visst år om annen. Fuglene løftes opp fra havet for så å bli ført av vinden, før de deiser ned, intetanende, i norske byer. Jeg kom selv bare løpende forbi noen jernbaneskinner da den britiske havfuglen bakset mot meg med håp i blikket. Med Gjøvikbanen meteren unna sto det om fugleliv og -død, men Bane-nors gjerde var mellom oss. Jeg ringer Bane Nor. De tar faktisk telefonen og er positive til å hjelpe. De spør til og med hva fuglen heter, «du tror det er en lomvi?», men kan ikke love annet enn å sende beskjednen videre. Hva det betyr, vites ikke, men oppildnet ringer jeg også kommunen, som har outsourcet dyresituasjoner til Falken. Bilbergerne er også positive til å komme, men siden fuglen er innafor jernbane-gjerdet, kreves bekreftelse fra Bane Nor. Jeg ringer tilbake til dem, men ingen bekref-telse kan gis, og ingen etater vil ringe hverandre. Lomvien og jeg er satt sjakk matt av aktører som ikke kan snakke i lag. Jeg slenger ut en trussel om å hoppe over gjerdet, men da surmer telefonvaktene. I vrimmelen av løsninger ringer jeg idealistene hos «Fuglehjelpen», de kan heller ikke hjelpe, men er overrasket over at etatene i det hele tatt prøvde å bry seg. En ornitolog blir bare lei seg når jeg ringer, og sier at hvis jeg får den ut, må jeg bære den til sjøen. Lomvien bakser videre – jeg løper videre full av anger. En overlever fra ufrivillig flukt gjennom skyene, på feil side av gjerdet i en by hvor selv de som bryr seg, ikke klarer å hjelpe. Ved neste lomviregn vil jeg ikke ringe noen, bare hoppe over gjerdet, slå jakken om fuglen og bære den til sjøen. Jeg lover!

Utekatt

Okkenhaug Ramme Billedgalleri i Hvitsten viser utstillingen «Portretter» av fotograf Erling Okkenhaug, som kan ses ut desember. De 38 bildene er dedisert til Theodor Kittelsen.

perspektiv@klassekampen.no

perspektiv

Sårbare individer i epidemiske tider

I høst har Den Nationale Scene i Bergen satt opp Tony Kushners «Engler i Amerika», et teaterstykket om 1980-tallets New York, den gangen hiv-epidemien raste gjennom skeive miljø. Ett av flere parallelle dramaer som spiller seg ut er relasjonen mellom Prior og Louis, et ungt par som plutselig blir kastet ut i aidsepidemiens malstrøm.

Prior har fått aids. Kroppen trer frem på sitt minst flatterende vis og døden er brått i bakgrunnen. Louis strever med å håndtere situasjonen, og flytter ut av deres felles hjem mens Prior fortsatt er på sykehus. Priors intense smerte over å bli forlatt av den personen han trenger aller mest, og Louis' vansker med å stå ved sin partners side når døden blir en grunntone, er sårt og gripende spilt av Sverre Breivik og Kristian Berg Jåtten.

På Den Nationale Scene er stykket satt opp i det mer intime lokalet Teaterkjelleren, og det mellommen-neskelige dramaet mellom Prior og Louis trer tydeligere frem enn i

Reidar Schei Jessen
I DAG

Nationaltheatrets oppsetning av samme stykke blant praktfull orna-mentikk på Hovedscenen i 2018. Det er smertefullt når det som kan være blant livets vakreste erfaringer – kjærlighe-ten og begjæret til andre – også bringer med seg lidelse.

Vi har skjellsettende beskrivelser av aidsepidemiens inntog fra hjemlige trakter også. Annick Prieurs intervju-baserte bok «Kjærlighet mellom menn i aidsens tid» fra 1988 dokumenterte den fryktelige angsten som oppsto mellom kjærester blant skeive menn i Oslo. Et lite feiltrinn ute på byen kunne ende med dødelig smitte for både en selv og ens kjære. I sin selvbiografiske bok «Lystens død?» fra 1991 skildret Nils Johan Ringdal hva

som skjedde da fellesskapets møte-plasser – homomiljøenes nattklubber og foreningsliv – gradvis forvitret i kjølvannet av aids. I Gudmund Vindlands «Stjerneskudd», oppfølge-ren til den skeive klassikeren «Vill-skudd», finner vi en mer oppløftende respons på aidsepidemiens herjinger. I motsetning til Louis i New York, som strever med å forene sårbarhet og omsorg, så blir frykten for døden transformert til sterkere kjærlighet hos Vindlands karakterer.

Erkjennelsen av det sårbare og avhengige ved tilværelsen er kanskje ikke så fjern, her vi står på terskelen til en ny nedstengning og håper desperat at de som tar beslutninger i samfunnet ikke sender oss tilbake til hjemmekon-tor og isolasjon.

Vi som lever i individets tidsalder kan likevel ha godt av å bli minnet om at det er i fellesskapet vi blir til.

Reidar Schei Jessen,
universitetslektor,
Psykologisk institutt/
Universitetet i Oslo

r.s.jessen@psykologi.uio.no

Krav om vaksinepass for å få dra på restaurant, kino og liknende i Italia har gjort skeptikerne kreative, melder AP News. Blant annet skal en tannlege ha forsøkt å bli vaksinert i ei falsk arm, men sykepleieren lot seg ikke lure. Merkelig nok ser helsepersonell som regel forskjell på kjøtt og blod og kald, gummiaktig silikon.